

Apunts de llengua

(publicat a *L'Heura digital* 58, 27 de gener de 2014)

Fem soroll!

Quan parlem, articulem una amalgama de sons, als quals donem un significat: estem parlant, en sentit general, dels mots. Els podríem dividir en moltes categories i tipus, considerant múltiples criteris. Avui hem triat un tipus de mot que, més que una paraula, és com un soroll, uns sons parlats que imiten uns sons naturals: les onomatopeies.

Parlant clar, què és exactament una onomatopeia? Són habituals en la llengua? En fem? Doncs sí, per exemple, quan cau un objecte a l'aigua i volem reproduir el *soroll* que ha causat, solem dir *xof!* Això és una onomatopeia.

Com a criteris generals hem de dir que és un camp molt lliure de creació i té poques normes, però cal tenir-ne algunes en consideració:

- Quan l'onomatopeia és un mot compost, cal que separem les dues parts amb un **guionet**: *nyam-nyam*, *piu-piu*, etc.
- Poques vegades porten **accent** (solen ser monosil·làbiques); tanmateix, en alguns casos n'hi va: *muà* (acció de petonejar), *uà* (badallar), *ihà* (bram de l'ase), *buà* (plorar), etc.
- Si volem donar un **caire** més **exagerat** al so, podem fer-ho repetint aquesta vocal accentuada, accentuant-la tantes vegades com la repetim o només una: *uààà* o *uaaà*.
- No cal que duguin el signe **d'exclamació**, però si volem expressar aquest to, recordeu que podem posar-hi un sol signe al final: *atxim!* (esternut).
- Cada llengua té la seva pròpia manera de representar aquests sons. Així doncs, en múltiples casos trobarem que hi ha expressions diferents. Comparant amb el castellà, n'apuntem alguns de divergents:

	català	castellà
dues bufetades	flist-flast	zis zas
motor d'explosió	taf-taf	pof pof
xocs rimats	tric-trac	chis chas
caure a terra o a l'aigua	xap	paf
el parlar d'una persona hipòcrita	nyeu-nyeu	ñi,ñi,ñi

- En alguns casos, fins i tot, pot ser que una llengua representi els sons i una altra no. Per exemple: en català, el parlar d'una persona que ens martiritza amb la seva insistència el representem amb el so *nyic-nyic*, mentre que en castellà es fa amb l'expressió *erre que erre* o *dale que dale*.
- No ens volem oblidar de l'ús de la 'h' en comptes de la 'j' en les expressions tan de moda ara per imitar el riure: **he, he, he**, en comptes del *je,je,je* que fa el castellà. En aquest cas el so de la hac és aspirat i recordem que el de la jota en català és igual que el de la ge.